

کتاب از کتاب الدامع و الغیث الهامع تألیف قاضی ابی بکر غسانی و کتاب «خواص آیات من القرآن و فواتح السور» تألیف حجة الاسلام محمد غزالی تشکیل یافته است. مؤلف در آغاز کتاب، یک فصل درباره کلیات فضایل و خواص قرآن نوشته و سپس به شرح و بیان خواص و آثار یکایک آیات و سور قرآن شریف به ضمیمه برخی جداول و ختوم مجربیکه از آیات تشکیل شده و بیان قسمتی از معانی آیات مانند معنی قرب بحق و استجابت دعاء و غیره پرداخته است. این کتاب در هدیه العارفین (۴۶۵/۱) معرفی شده است، ولی در کشف الظنون (۷۳۶/۱) کتاب را با همین خصائص به شیخ ابو عبدالله محمد بن احمد بن عبدالله بن سهیل خزرچی مشهور به ابن الخشاب یمنی (-۵۶۷ق) نسبت داده است و مختصر آن را به عقیف الدین یاقعی نسبت می‌دهد ولی صاحب ذریعه اصل متن را از یاقعی می‌داند. [همان اثر پیشین است که در مورد مؤلف آن اختلاف نظر وجود دارد.]

آغاز: بسمله: الحمد لله الذی اطلع من آفاق کتابه العزیز منیرات اوضاع الغرر ... و بعد فان الله سبحانه و تعالی جعل کتابه العزیز للادواء شفاء و لصلی القلوب جلاء فهو النور الذی لا یشبهه نور و البرهان الذی تشفی به النفوس و تشرح به الصدور فرأیت ان اجمع فی هذا الکتاب بین الکتاب البرق اللامع و الغیث الهامع تألیف القاضی ابی بکر اللسانی و بین کتاب فیہ خواص الایات من القرآن و فواتح السور لامام ابی حامد حجة الاسلام الغزالی و سمیته بالدر النظیم فی فضایل القرآن العظیم و الایات و الذکر الحکیم ...

چاپ: مصر، چاپ سنگی، ۲۴ ص، ۱۲۸۲ق و ۱۳۱۵ق؛ نطبعة نصطفی البابی الحلبی، ۱۱۲ ص، ۱۳۴۹ق و ۱۳۹ ص، ۱۹۵۸م. [الذریعة ۸۳/۸-۸۵ و ۲۴۵/۱۳ و ۳۵۲/۱؛ طبقات اعلام الشیعة قرن ۱۰ ص ۱۲۵؛ الأعلام ۳۰/۴؛ هدیة العارفین ۵۸۶/۱؛ نسخه‌های منزوی ۱۱۴/۱ و ۱۱۵/۱؛ کشف الظنون ۴۸۱-۴۸۲؛ الاوقاف العامة بغداد ۱۰۶/۱؛ دنا ۱۱۱۰/۴]

شوح و حواشی:

- ۱- الدر النظیم فی خواص القرآن العظیم (ترجمه) = جواهر القرآن = خواص الآیات و السور = خواص القرآن = ترجمه کتاب در النظیم؛ بیرجندی، عبدالعلی بن محمد (-۹۳۴)
- ۲- الدر النظیم فی خواص القرآن العظیم (ترجمه) = اسرار التنزیل = خواص القرآن؛ سکاکی، احمد بن محمد (-۱۰)
- ۳- الدر النظیم (مختصر)؛ مدایح نگار تفرشی، ابراهیم بن مهدی (-۱۳)
- ۴- در نظیم = خواص آیات قرآن؛ حسینی، محمد باقر بن مرتضی

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۹۴۱/۱

خط: نسخ، کا: احمد یمنی شعری، تا: دوشنبه ۱ ذیقعد ۸۰۸ق؛ محشی با نشانه‌های «تمیمی»، س، کعبه الاسرار الزاهرة، محبوب الکبری سعدالدین حموی، اتفاق، شمس المعارف، رساله

از فصل یک مقدمه تا خواص سوره عادیات؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: قرن ۱۱؛ افتادگی: آغاز و انجام؛ محشی؛ اهدایی: رهبری، دی ۱۳۸۰؛ کاغذ: نخودی، جلد: تیماج زرد آخرا، ۸۱گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۲۵/۳×۱۸/۲سم [اهدایی رهبری ف: علوم قرآن - ۱۹۰] و [ف: ۲۲-۲۷۷]

۷. قم؛ موعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۸۸۷/۱

چند برگ از آغاز کتاب؛ خط: نستعلیق، بی‌کا، تا: پنج‌شنبه ۷ محرم ۱۰۳۴ق؛ جلد: پارچه نیلی، ۷گ (۱-۷-پ)، اندازه: ۱۳×۱۹/۵سم [ف: ۲۷-۳۰۷]

۸. قم؛ گلپایگانی؛ شماره نسخه: ۲۸۸۳/۲-۱۵/۱۲۳

آغاز: برابر؛ انجام: فان الاعمال بالنیات فعلیک بحبس النیة و ترک الشک و حسبنا الله و نعم الوکیل و لاحول و لا قوة الا بالله العلی العظیم و صلی الله علی سیدنا محمد و آله و صحبه و سلم و الحمد لله رب العالمین.

خط: نسخ، بی‌کا، تا: قرن ۱۳؛ جلد: مقوا، ۸۸گ، ۱۵ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۴-۱۷۹۳]

۹. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۳۴۲

آغاز: برابر؛ انجام: برابر

خط: نستعلیق، کا: صفر علی بن علی غزانجاهی، تا: پنج‌شنبه ۲۳ محرم ۱۲۴۶ق؛ واقف: حاج عماد، تیر ۱۳۱۰؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا، ۷۹گ، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۲۲-۲۷۶]

۱۰. تهران؛ شورا؛ شماره نسخه: ۱۲۰۹۶

آغاز و انجام: برابر

خط: تحریری، بی‌کا، بی‌تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۲۲گ، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۴×۱۹سم [ف: ۳۵-۱۰۵]

۱۱. قم؛ موعشی؛ شماره نسخه: ۶۴۶

آغاز: سورة الحجرات اذا کتبت الی جدار البیت لم یقره الشیطان؛ انجام: و هذه صفة الدائرة کما أخرنی

خط: نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ افتاده دارد و در صحافی برگ‌ها پس و پیش شده؛ مصحح؛ جلد: تیماج مشکی، ۵۶گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۱×۱۵/۵سم [ف: ۲-۵۰]

۱۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۷۰

خط: نسخ، بی‌کا، بی‌تا؛ خط و کاغذ نزدیک به قرن دهم و پس از آن می‌باشد؛ مصحح؛ کاغذ: ترمه، جلد: مقوا رویه پارچه، ۱۳۴گ، ۱۶ سطر (۱۱×۷/۵)، اندازه: ۱۳×۱۸سم [ف: ۱-۱۰۸]

● الدر النظیم فی فضایل القرآن العظیم / علوم قرآن /

عربی

ad-durr-un nazīm fi faḍāyil-il qur‘ān-il ‘azīm

یاقعی، عبدالله بن اسعد، ۶۹۸ - ۷۶۸ قمری

yāfē‘ī, ‘abd-ol-lāh ebn-e as‘ad (1299 - 1367)

در بیان فضایل و خواص آیات و سور قرآن شریف و به طوری که مصنف خود در دیباچه تصریح کرده مطالب این

فرستگان نسخه‌های خطی ایران (فخا)؛ جلد چهاردهم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276252

اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۱/۲۰۱۲

● نظم الفوائد / علوم قرآن، بدیع / عربی

naẓm-ul farā'id

رساله‌ای است در «اعاریب بدیعه ... محتوی مشکلات آیات و معضلات آیات بحسب اعراب و معانی ...» به نثر فنی عربی (بیشتر در مقدمه) که نخست به تفسیر سوره فاتحه پرداخته، و آن را به خواهش برخی از دوستان بر سبیل استعجال به سواد آورده است.

همدان؛ بحر الفضائل؛ شماره نسخه: ۸/۷

آغاز: بسمله، الحمد لله معطی الداع اذا سئله و دعاه و مجیب المضر اذا نجهه و عاه؛ انجام: و سعة البال من تسويد نموذج المقال لتراكم مالي من الاشغال و ركوبي على جناح الارتحال و السلام على اولياء الله ذى الاكرام و الجلال.

کاتب = مؤلف، بی تا؛ نسخه دستنویس مؤلف است با یادداشت وی به فارسی در کرانه برگ اول و دارای خط خوردگی‌ها است، عنوان رساله از آنجاست که مؤلف نوشته پس از پایان کتاب آن را بدین نام خواهد نامید؛ جلد: تیماج، ۱۴۸گ، اندازه: ۱۵×۵×۱۰ [رشت و همدان: ف-۱۶۶۹]

● نظم الفوائد فی تهذیب العقائد / کلام و اعتقادات / عربی
naẓm-ul farā'id fī tahdīb-il 'aqā'id

مفتی، محمود

moffī, mahmūd

رساله‌ای درباره مسأله خلق افعال عباد، یا نقل عبارت‌های بعضی از علمای کلام، در یک «مقدمه» و سه «عقد» و یک «خاتمه»: المقدمة: فی تعریف الاختیار و بیان ما فیہ النزاع؛ عقد ۱. فی التمزیز بین المذاهب المشهورة؛ عقد ۲. فی أن الاختیار الجزئی هل هو مخلوق أم لا؛ عقد ۳. فی ماهیة الکسب؛ الخاتمة: فی القضاء و القدر و أحوال الشقی و السعید.
آغاز: الحمد لله الذی هدانا للاحسان و جعلنا من أمة محمد خیر الانام و وقفنا بلفظه للعقائد الحققة فی علم الکلام.
انجام: و الحمد لله الکبیر المتعال و صلی الله علی محمد أفضل الرسل و علی آله خیر الال.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۳۶۸

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی ک، بی تا؛ مصحح، محشی از مؤلف؛ جلد: مقوایی، ۲۸گ، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۶×۱۰/۵ [ف-۱۱-۳۶۸]

● نظم الفصول الاربعة / هیئت / عربی

naẓm-ul fuṣūl-il arba'a

یافعی، عبدالله بن اسعد، ۶۹۸ - ۷۶۸ قمری

yāfē'i, 'abd-ol-lāh ebn-e as'ad (1299 - 1367)

در شناخت ماه‌های رومی.

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۳۸۷/۴۲

خط: نسخ، بی ک، تا؛ ربیع الاول ۱۲۳۴ق؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج، ابعاد متن: ۲۳×۱۳، اندازه: ۲۱×۳۱سم [ف-۱۶-۵۳۲]

نظم الفصیح < کتاب الفصیح المنظوم

● نظم الفوائد الصمدیة / نحو / عربی

naẓm-ul fawā'id-iṣṣamadīya

وابسته به: الفوائد الصمدیة؛ شیخ بهائی، محمد بن حسین (۹۵۳-۱۰۳۰ق)

از حسن علی. رساله منظوم و کوتاه در نظم محتوایی رساله «الفوائد الصمدیة» اثر بهاء‌الدین محمد عاملی که جهت تسهیل در آموزش و یادگیری مطالب سروده شده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۵۴۹/۱

آغاز: قال سمی المرتضی و المجتبی xx معتصماً بالادباء و النجباء؛ انجام: ما تطلعت شمس النهار ابرجا xx و طلع البدر المنیر ابرجا.
خط: نسخ، بی ک، بی تا؛ جلد: تیماج، ۳۷گ (۸۴پ-۱۲۰ر)، اندازه: ۱۲×۱۸سم [ف-۱-۲۳۷]

نظم القرآن < تجوید القرآن

نظم قانون < طب منظوم

● نظم قدوری / فقه، شعر / فارسی

nazm-e qodūrī

ناظمی، درویش محمد

nāzemī, darvīš mohammad

مؤلف در این منظومه مسائل فقه حنفی را از کتاب «قدوری» و «وقایة الروایة» به نظم کشیده است.

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۸۵/۲۵

آغاز: آغاز دیباجه: الحمد لله رب العالمین و العاقبة للمتقین و الصلوة والسلام علی خیر خلقه محمد و آله و اصحابه اجمعین اما بعد بر رأی منیر ارباب بصیرت و ایقان واضح و مبرهن است؛ آغاز نظم قدوری: ابتدا می‌کن بنام اله xx و له الحمد لا اله سواه / قادر و حی و لایموت و احد xx الذی لم یلد و لم یولد؛ انجام: از سر صدق و از ره اخلاص xx فاتحه خواند و دگر اخلاص / در نماند بر روز باز پسین xx بحق و حرمت رسول امین

خط: نستعلیق، کا: عبدالرحمن بن عبدالکریم حسینی خوفی، تا؛ دوشنبه ۲۷ صفر ۱۱۱۳ق؛ جلد: تیماج، ۴۳گ (۱۳۲پ-۱۷۴پ)، ۱۶ سطر [ف-۲۷-۳۹۶]

فهرستگان نسخه‌های خطی ایران (فخا)، جلد سی و سوم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران

DIA 276271

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ۱۳۹۳/۲۰۱۴